

2.1. Miseanráiteas

Eagras pobail Gaeltachta is ea Comharchumann Forbartha Chorca Dhuibhne a dheineann saol pobail, cultúrtha, eacnamaíochta agus sóisialta mhuintir Ghaeltacht Chorca Dhuibhne a fhorbairt is a fheabhsú agus a dheineann cúram ar leith den nGaelainn agus de chearta teanga an phobail agus é i mbun na forbartha sin.

Bunaíodh Comharchumann Forbartha Chorca Dhuibhne sa bhliain 1967 chun go ndéanfadh sé saol sóisialta, eacnamaíochta agus cultúrtha an cheantair Ghaeltachta máguaird a chur chun cinn. Ó shin i leith bhí ról lárnach aige i bhforbairt gheilleagar na leithinse, ag feidhmiú thar ceann a scairshealbhóirí agus ag gníomhú ar son phobal Chorca Dhuibhne. Deineadh iarracht ó thús tógáil a dhéanamh ar na hacmhainní nadúrtha sa cheantar agus an oiread deiseanna ioncaim agus fostaíochta ab fhéidir a thapú.

Bhí an Comharchumann páirteach i dtionscnaimh éagsúla a bhain le feirmeoireacht, iascach, míntíriú talún agus cúrsaí oiliúna ó shin i leith. Ach tá scóip na heagraíochta leathnaithe amach an-mhór le blianta beaga anuas. Is í an earnáil oideachais agus teanga, agus na Coláistí Samhraidh sa Ghaeltacht do dhaltáí bunscoile agus iarbhunscoile chomh maith le hábhar múinteoirí, príomhghnó an Chomharchumainn anois. Coláistí Chorca Dhuibhne (1969) a dheineann na cúrsaí seo a réachtáil. Thosaigh na cúrsaí seo in 1969 agus tá siad ag dul ó neart go neart ó shin. Léiriú é an t-athrú béime ar na tionscail thraidisiúnta a bheith ag dul i léig i bhformhór na gceantar Gaeltachta, agus ar conas mar a d'éirigh leis an gComharchumann dul i ngleic leis na hathruithe go héifeachtach agus straitéis forbartha a chur in oiriúint do na deiseanna agus do na riachtanais fhorbartha, de réir mar a bhí claochlú ag teacht ar shaol eacnamaíochta agus ar shaol sóisialta an cheantair.

Ar na himeachtaí eile atá á n-eagrú ag Comharchumann Forbartha Chorca Dhuibhne le tamall de bhlianta tá Scéim Fostaíochta Pobail d'Iarthar Dhuibhneach. Deineadh go leor scannán suimiúil fiúntach faoi choimirce an Chomharchumainn fad a bhí an comhlacht scannánaíochta Dovinia Teo. (1993) ar an bhfód. Agus comhlacht eile atá ag feidhmiú faoi choimirce an Chomharchumainn is ea Southwest Gnó Skillnet, (2007) gréasán oiliúna do chomhlachtaí beaga atá ag feidhmiú laistigh den nGaeltacht i gCúige Mumhan.

Bunaíodh Oidhreacht Chorca Dhuibhne (1980) mar fho-chomhlacht ag an gComharchumann. Tionscnaimh chultúir, teanga, oideachais agus oidhreachta agus Clár Cúrsaí Gaeilge do Dhaoine Fásta is mó a bhíonn á réachtáil ag Oidhreacht Chorca Dhuibhne. Tugtar an-éachtaint ar an oidhreacht sin, ar an stair agus ar sheandálaíocht cheantar Chorca Dhuibhne i Músaem Chorca Dhuibhne atá lonnaithe sa tseanscoil i mBaile an Fheirtéaraigh. Tá caifé agus siopa leabhar sa Mhúsaem chomh maith.

Tá Príomhoifig an Chomharchumainn anois lonnaithe sa Lárionad Forbartha Gaeilge i mBaile an Fheirtéaraigh, ocht míle nó mar sin laistiar de bhaile an Daingin, i gCo. Chiarraí. Aistríodh isteach sa bhfoirgneamh nua seo i mí na Samhna 2014 agus osclaíodh an lárionad nua go hoifigiúil ar an 26 Meitheamh 2015.

2.2. Ceanneagraíocht na Pleanála Teanga

Ainmníodh Comharchumann Forbartha Chorca Dhuibhne mar cheanneagraíocht in 2014 sa

phróiseas le tabhairt faoi Phlean Teanga do LPT Chiarraí Thiar a chur le chéile i gcomhar le pobal an limistéir. Le comhoibriú le hInstitiúid Teicneolaíochta Thrá Lí, ceapadh Dr. Muiris Ó Laoire le tabhairt faoin obair agus Aoife Ní Shéaghdha, Taighdeoir/Pleanálaí Teanga chun plean gnímh teanga phobal Chorca Dhuibhne a thabhairt chun críche.

Bunaíodh Meitheal Pleanála Teanga, ar a bhfuil ionadaithe ó choistí pobail agus páirtithe leasmhara eile agus ag a bhfuil ról comhairleoireachta. Is iad seo a leanas na baill:

Breandán Mac Gearailt - Cathaoirleach
Micheál Ó Cinnéide - Cathaoirleach Comharchumann Forbartha Chorca Dhuibhne
Pádraig Ó Sé – Bainisteoir CFCD
Caitríona Ní Churáin – Bainisteoir – Comharchumann Forbartha an Leith Triúigh
Rachel Ní Riada – Údarás na Gaeltachta
Máire Uí Ghrifín – Coiste Lios Póil
Risteárd Mac Eoin – Coiste Lios Póil
Risteárd Mac Liam – Cumann Turasóireachta is Tráchtála an Daingin
Máirín Uí Chonchúir - Comharchumann Forbartha Chorca Dhuibhne
Pádraig Firtéar – Coiste Cheann Trá
Feargal Mac Amhlaoibh – Comharchumann Dhún Chaoin
Eoghain Ó Loingsigh - Comharchumann Forbartha an Leith Triúigh
Caitríona Budhlaeir – Ionad Tacaíochta Teaghlaigh/ Tuismitheoirí
Máire Ní Scannláin – Oidhreacht Chorca Dhuibhne
Orlaith Ruiséal – Tús Maith

Is léir go bhfuil an cheanneagraíocht i mbun pleanála teanga le fada an lá cheana féin. Tá deis ann anois sa phlean teanga an obair a fhorbairt agus tógaint uirthi go leanúnach ar bhonn comhtháite.